

Lokalt opinions- och påverkansarbete

En lathund för Sveriges Lärares föreningar

Innehåll

Kontakta pressjouren.....	2
Övriga kontaktuppgifter.....	2
Inledning.....	3
Årshjulet: identifiera tillfällen för påverkan.....	4
Opinionshjulet 2024.....	4
Kommunernas årshjul.....	5
Hur och var skapar man opinion?.....	6
Debattartiklar, brev och skrivelser.....	6
Checklista: Så bygger du en lokal debattartikel.....	6
Undersökningar.....	7
Checklista: Hög synlighet i lokala medier.....	7
Sociala medier.....	8
Kontakt med politiker och beslutsfattare.....	9
Att påverka politiska beslut genom dialog.....	9
Lärarskuggning.....	9
Manifestationer.....	10
Att jobba med media.....	11
Principer som ska vägleda arbetet.....	11
Checklista: När en journalist ringer.....	11

Kontakta pressjouren

Sveriges Lärares pressjour är tillgänglig för alla förtroendevalda. Jouren nås på 08-502 715 15 och press@sverigeslarare.se. Ring eller mejla när du blivit kontaktad av en journalist och behöver stöd kring hur du ska agera!

Pressjouren kan exempelvis ge tips om hur du förbereder dig inför en eventuell intervju, och om hur du bäst för fram Sveriges Lärares budskap.

Du kan också kontakta jouren när du själv har en idé, till exempel om en debattartikel eller något du vill att media ska uppmärksamma, och vill bolla det med förbundets press- och opinionsansvariga.

Övriga kontaktuppgifter

Förutom pressjour via telefon och mejl kan du kontakta följande personer när du vill ha stöd och hjälp i frågor kring opinions- och påverkansarbete.

- Opinionsbildning och politikerkontakter, eller om du har synpunkter, tips eller idéer kring denna lathund: **Katariina Treville**, opinionsansvarig katariina.treville@sverigeslarare.se
- Frågor kring lokalmedia, debattartiklar och pressarbete lokalt: **Zoran Alagic**, pressansvarig zoran.alagic@sverigeslarare.se

Läs mer på portalen.sverigeslarare.se/opinion

Inledning

En av de viktigaste uppgifterna för Sveriges Lärare är att påverka politiker och andra beslutsfattare så att Sverige ska ha en likvärdig skola där alla elever, oavsett bakgrund, har möjlighet att lyckas. Genom opinionsbildning ökar vi kunskapen om förbundets frågor och driver vår agenda. Därför bedriver Sveriges Lärare informations- och påverkansarbete för våra medlemmars räkning. Vi jobbar nationellt med att genom kunskap och goda kontakter påverka lagstiftning och beslut. På samma sätt är det lokala påverkansarbetet mycket viktigt när det gäller att säkerställa att besluten i kommunerna blir de bästa möjliga.

Vill vi i Sveriges Lärare vara lärarnas röst i debatten måste vi helt enkelt synas. Hög synlighet är en förutsättning för att vi ska kunna skapa förståelse för lärarnas roll och för betydelsen av bra villkor för lärarna. Det handlar alltså inte bara om att påverka beslutsfattare utan också om att påverka allmänheten. Det handlar om att etablera och upprätthålla en förståelse för vikten av förbättringar vad gäller lärarnas villkor. Inte minst är det viktigt att vi via media når medlemmar och potentiella medlemmar. Vår mediala närvaro bygger helt enkelt upp vårt varumärke. I detta arbete har du som förtroendevald en avgörande roll.

Ett av förbundets centrala mål är att öka kunskapen hos alla föreningar om hur opinionsbildning på lokal nivå kan stärkas och intensifieras. Därför har vi tagit fram denna lathund för opinionsbildning och påverkansarbete. Syftet är att ge dig stöd och hjälp i detta viktiga arbete. I denna handbok finns förslag på verktyg och aktiviteter som är praktiskt användbara i det konkreta arbetet när vi vill få gehör för våra frågor.

Detta dokument finns tillgängligt på portalen.sverigeslarare.se/opinion. Kontakta gärna kansliet centralt om du har några frågor eller synpunkter på innehållet! Du hittar kontaktpersoner och kontaktuppgifter på föregående sida.

Johan Forsberg
Opinionschef

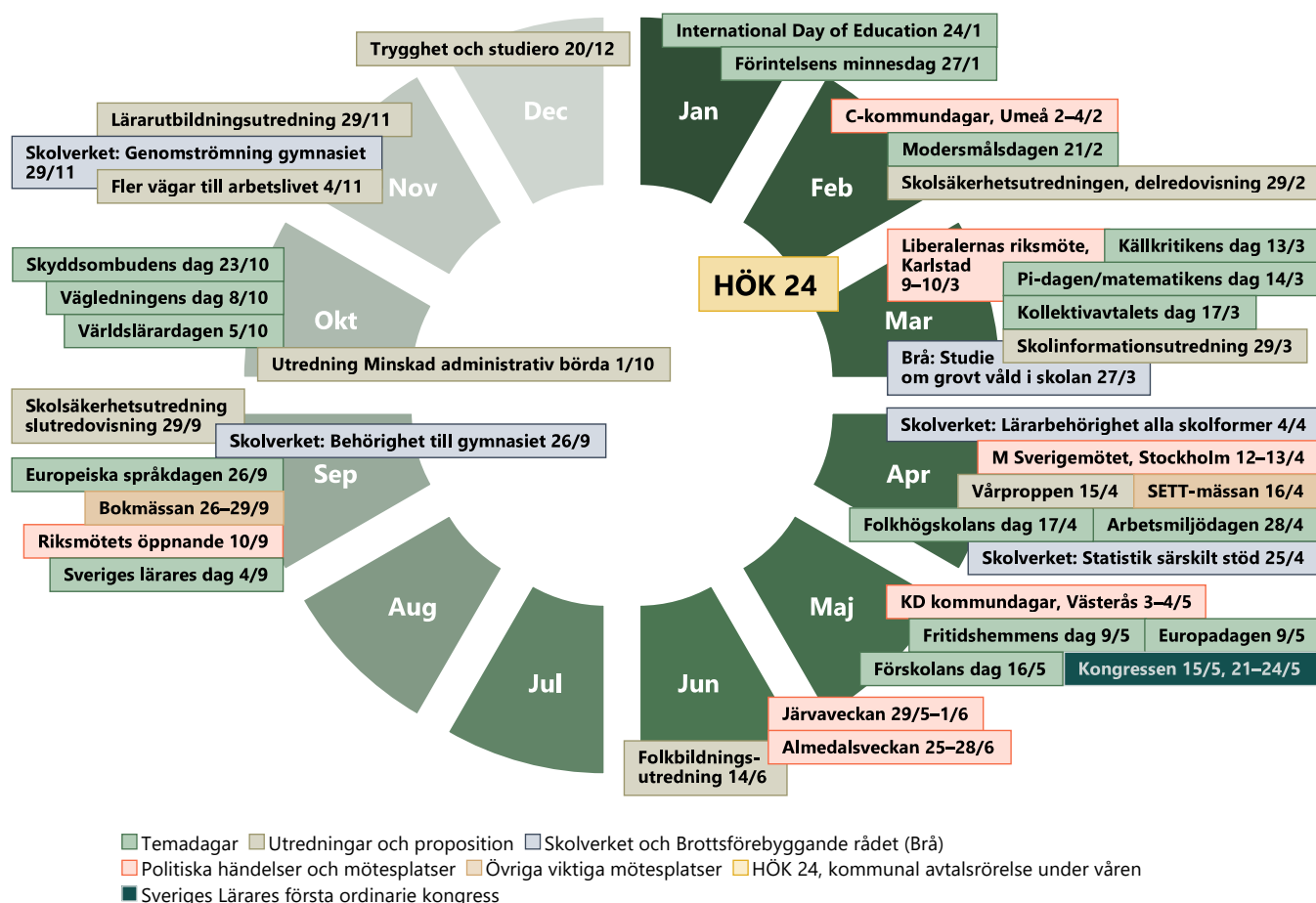
Katariina Treville
Opinionsansvarig

Årshjulet: identifiera tillfällena för påverkan

Sveriges Lärares opinionsarbete centralt utgår från ett årshjul där alla viktiga datum tas fram inför varje läsår: opinionsdagar, politiska mötesplatser, offentlig statistik som publiceras samt statliga utredningar som förbundet behöver påverka. Opinionsbildning planeras in för alla dessa tillfällen och sker i form av debattartiklar, rapportsläpp, seminarier, närvaro på partiernas stämor och så vidare.

Genom att ha koll på det centrala årshjulet får du som förtroendevald en bra överblick över de utspel som kommer under ett läsår och som du kan haka på lokalt. Det aktuella årshjulet finns på portalen.sverigeslarare.se/opinion – observera att det är ett levande dokument som ändras och uppdateras under läsårets gång. Så här ser Sveriges Lärares årshjul för opinion ut:

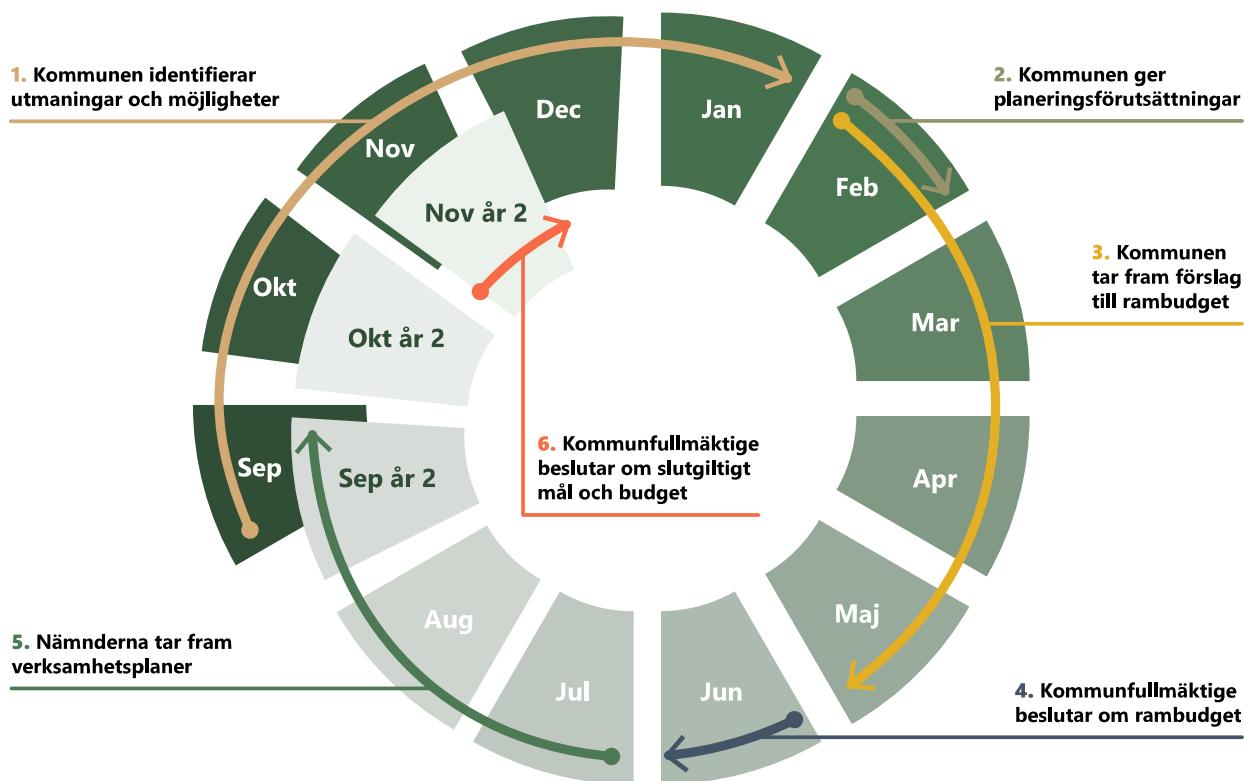
Opinionshjulet 2024

Föreningarna behöver skapa egna hjul där man lyfter det som är relevant för det lokala arbetet. När det gäller de lokala årshjulen, behöver du ta reda på och markera viktiga datum i kommunens budgetprocess för att i tid kunna påverka kommunens mål och budget gällande skola och utbildning. Många beslut påverkar eller kräver en förändring av budgeten.

Kommuners arbete med att ta fram mål och budget sker i flera steg. Datumen varierar från kommun till kommun, men processen ser ut så här:

Kommunernas årshjul

Steg 1 handlar om att få reda på och analysera vilka utmaningar och möjligheter kommunen står inför de närmaste åren. Syftet är att kommunens politiker får ett bra underlag inför kommande planering och prioritering. Steg 1 pågår oftast från september till årsskiftet. Det är under denna tidsperiod som Sveriges Lärare lokalt behöver bedriva påverkansarbete och ge sin syn på vad som behövs för att skolan och lärarna ska få de bästa förutsättningarna.

Baserat på det underlag som framkommer i steg 1 identifierar politiken de prioriteringar som ska gälla under kommande år. Prioriteringarna sammanställs i politiska planeringsförutsättningar som beslutas i februari. Dessa presenteras därefter för kommunens olika verksamheter, för att säkerställa att alla har samma bild av den politiska viljeinriktningen och de ekonomiska förutsättningarna. Här behöver Sveriges Lärare lokalt bevaka om vi fått gehör för de satsningar vi lyft under steg 1.

De politiska planeringsförutsättningarna är sedan styrande för nästa steg där kommunpolitikerna tar fram förslag på investeringar och effektiviseringar. Alla förslag bearbetas och resulterar i ett förslag till rambudget. Kommunfullmäktige beslutar i juni om rambudget och slutgiltig budget antas i november. På portalen.sverigeslarare.se/opinion hittar du mer djupgående material kopplat till skolans ekonomi och påverkansarbete.

Förutom en proaktiv planering utifrån årshjulet, tänk på att kontinuerligt omvärldsbevaka och följa vad som händer och debatteras lokalt om skolan – och när du ser ett tillfälle, passa på att ge dig in i debatten med Sveriges Lärares budskap.

Hur och var skapar man opinion?

Debattartiklar, brev och skrivelser

Att skriva en debattartikel är ett utmärkt sätt att skapa opinion och påverka den politiska agendan och få allmänhetens stöd. De olika temadagarna i årshjulet är ett bra tillfälle att få ut ett budskap i media. Till exempel är frågor om vägledarnas eller modersmåslärarnas villkor lämpliga att lyfta just på deras respektive temadag, då media oftast gillar att kunna koppla frågor till något aktuellt.

Ofta får föreningar en mall till debattartikel från central nivå som du kan komplettera med egna lokala förhållanden eller lokala krav. Kansliet försöker skicka mallartiklarna med god framförhållning. Använd dem gärna och försök att skicka in texten en vecka innan önskad publicering. Behöver du hjälp och stöd med dem kan du alltid kontakta press@sverigeslarare.se.

Om du vill skriva själv så tänk på att skriva så tydligt och "rakt på" som det går. Beskriv vad problemet är, vad som borde göras och rikta krav mot den/dem som har ansvaret. Spetsa gärna texten med aktuella exempel och – kanske viktigast – för fram så konkreta förslag som möjligt.

Checklista: Så bygger du en lokal debattartikel

Här är en enkel mall för en debattartikel att följa, och som du också kan avvika från om du vill.

• Huvudnyheten:
sammanfatta i början/ingressen	• Värdering: "Det är oacceptabelt att ..."
• Problem: statistik/fakta, exempelvis
"Sju av tio lärare ..."	• Vision: "Vi vill se en skola där ..."
• Analys: "Det beror på att ..."	• Förslag: "Nu behövs ..."
	• Kontrast: "Det är bättre än ..."

I de flesta lokaltidningar ligger textlängden mellan 2 000 och 3 500 tecken inklusive blanksteg. 2 500 tecken är en vanlig textlängd. Vissa tidningar kan dock ta in betydligt längre debattartiklar. För säkerhets skull bör du undersöka detta innan du börjar skriva.

Det finns också formatet insändare, som är betydligt kortare men som också med fördel kan användas. En insändare är en sammanpressad debattartikel som oftast kan vara mellan cirka 600 och 1 000 tecken inklusive blanksteg.

På portalen.sverigeslarare.se/opinion hittar du fler konkreta tips på hur man skriver en slagkraftig debattartikel eller en insändare – och vilka fallgropar du bör undvika.

Återigen, tänk på att kontinuerligt omvärldsbevaka och följa vad som händer och debatteras lokalt! Haka på en redan skriven artikel: Skriv en replik eller kontakta journalisten och berätta vad Sveriges Lärare tycker i frågan.

I stället för en debattartikel eller insändare kan du välja att skicka ett formellt brev, till exempel till utbildningsnämndens ledamöter eller till kommunstyrelsens ordförande. Observera att detta brev blir allmän handling och kan begäras ut av vem som helst. I samband med att brevet skickas kan du gärna passa på att skicka det till någon journalist. Se till att det tydligt framgår av brevet vem det riktar sig till. Ha en rubrik som talar om vilket ämne det gäller. Använd en saklig och korrekt stil. Ha en tydlig struktur med en början som förklarar ärendet, fortsätt med

att förklara problemet och argumentera för lösningen, och avrunda med ett slut där du för fram vad du vill att mottagaren ska göra och kanske sammanfattar de viktigaste budskapen i punktform.

Undersökningar

Ett bra sätt att bygga din argumentation är att komplettera debattartikeln med resultat från en undersökning eller statistik som belyser frågan. Sveriges Lärare gör centralt undersökningar och rapporter. Dessa kan laddas ner på förbundets webbplats: sverigeslarare.se/undersokningar. Försök skapa en lokal vinkling på undersökningarna. Hur ser situationen ut i er kommun?

Du kan också använda offentlig statistik. Skolverket har bra statistik över till exempel lärarbehörighet, lärartäthet och elevresultat i alla kommuner: skolverket.se/skolutveckling. Använd gärna deras eller andras siffror i ert arbete. Kom ihåg att hänvisa till vem som har tagit fram siffrorna.

Det finns också en mängd gratis enkätprogram på nätet där du snabbt och enkelt kan skapa egna lokala enkäter bland föreningens medlemmar. Dessa resultat kan du exempelvis ge direkt till en journalist eller använda i en debattartikel. Detta är ett utmärkt sätt att ge ytterligare tyngd och lokal relevans till det du vill förmedla. Ett gratis enkätprogram är till exempel [SurveyMonkey](#) – se fler på [Topp 10 gratis undersökningsverktyg](#)¹.

Sveriges Lärares kansli är givetvis behjälpligt vid frågor och funderingar och ger gärna tips och råd om hur lokala undersökningar kan göras. Se sidan 2 i denna lathund för kontaktuppgifter.

Checklista: Hög synlighet i lokala medier

Hög synlighet är en förutsättning för att vi ska kunna skapa förståelse för vikten av förbättringar, både hos allmänheten och hos beslutsfattare. Hög synlighet skapar också förtroende för Sveriges Lärare.

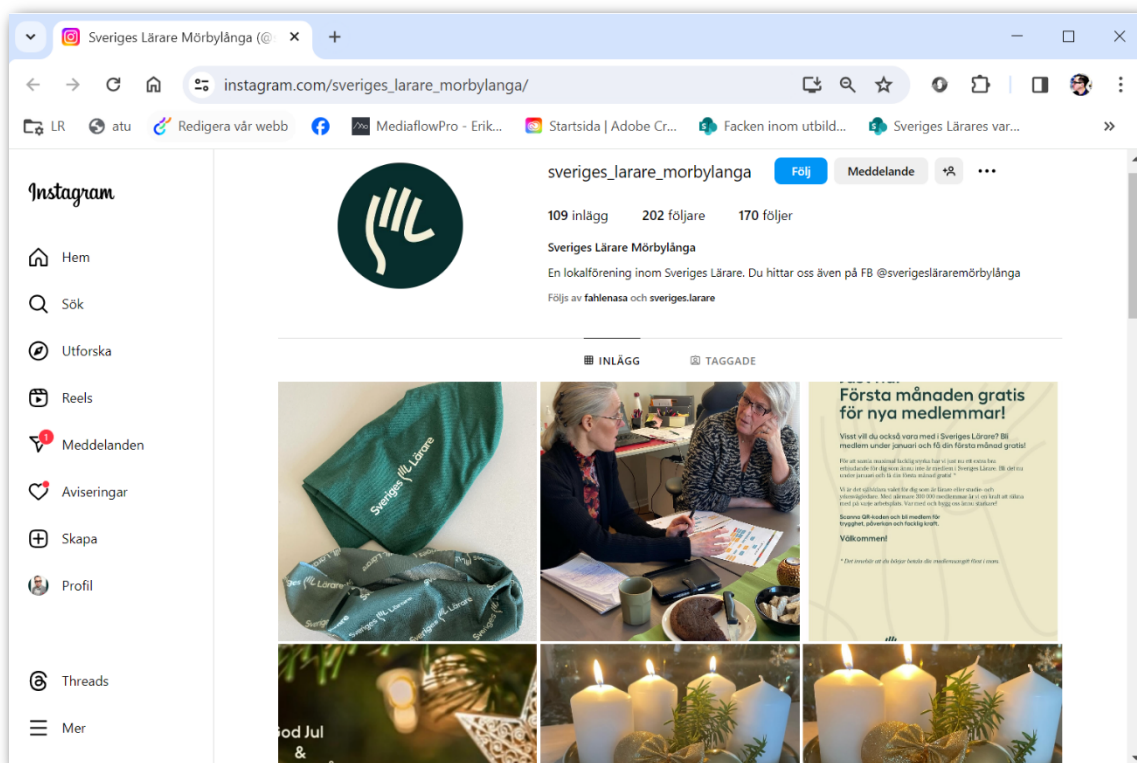
Inventera lokala medier – var kan vi nå ut?

- Lokalradio och lokal-tv
- Lokalpress (papperstidningar och digitala)
- Lokala gratistidningar ...

¹ Webbadress: ahaslides.com/sv/blog/top-10-free-survey-tools

Sociala medier

I den moderna mediemiljön finns också gott om möjligheter att driva opinionsbildning och kampanjer i sociala medier som riktar sig direkt till allmänheten, utan att passera till exempel en tidningsredaktion. Gör en analys av vilka kanaler/officiella konton som ni lokalt kan ha. Engagera er hellre ordentligt i en utvald kanal, till exempel Facebook, än halvhjärtat i flera. Tänk också på att sociala medier inte fungerar endast som en budskapsmegafon. Ska kanalerna vara relevanta är dialog och interaktion med följarna ett måste.

Ett exempel på ett lokalt Instagram-konto: Sveriges Lärare Mörbylånga.

För att hålla sig uppdaterad om vad som händer inom förbundet är det bra om föreningar och förtroendevalda följer och gillar förbundet centralt i sociala medier. Då får ni också nyheter om Sveriges Lärare i flödet. Vi vill gärna att ni via era lokala konton delar förbundets centrala utspel och då kan ni också göra lokala vinklingar på dem när det känns aktuellt. Rekommendera gärna era medlemmar att utöver att gilla era lokala konton även följa förbundet centralt på sociala medier, då får även de ta del av fackliga nyheter på ett enkelt sätt. Glöm inte heller att följa relevanta politiker och beslutsfattare och få dem gärna att följa Sveriges Lärare tillbaka.

När du gör ett inlägg, tänk på att fackligt medlemskap är en känslig personuppgift. Exempelvis är det inte lämpligt att lägga ut bilder på medlemmar och samtidigt skriva att det handlar om en medlemsaktivitet. Det skulle kunna uppfattas som röjande av fackligt medlemskap. Du kan läsa mer om GDPR och sociala medier på portalen.sverigeslarare.se/opinion.

Kontakt med politiker och beslutsfattare

Personliga möten med lokala nyckelpersoner för att diskutera frågor är en viktig del av påverkansarbetet. Politikerna i er kommun är ytterst ansvariga för skolan och lärarnas villkor. Därför är det också viktigt att etablera en bra kontakt med alla partier i kommunfullmäktige och ha en kontinuerlig dialog med dem. Sveriges Lärare är en partipolitiskt obunden organisation.

Att påverka politiska beslut genom dialog

Ta fram ett eller flera tydliga och konkreta mål om vad ni vill driva igenom och vilket politiskt beslut ni vill ska fattas. Då blir det lättare för beslutsfattarna att förstå vad ni vill och för er själva att jobba fokuserat.

Identifiera de politiker, deras rådgivare och ansvariga tjänstemän som ni behöver nå. Prioritera rätt politikerkontakt och fokusera era politikerkontakter på den politiskt tillsatta person som arbetar med frågan. Ofta är det en nämndordförande, men en politisk sekreterare eller utbildningschef kan också vara rätt person. Knyt kontakter även med nyckelpersoner inom oppositionspartierna. Oppositionspolitiker letar ofta efter frågor att driva lokalt för att locka väljare i nästa val.

Ta fram ett tydligt budskap som besvarar följande frågor: Vad är problemet? Vad är konsekvensen om inget görs? Vilken är lösningen? Vad är det konkreta förslaget?

Politikermötet kan också ske i form av en uppvaktning, där ni informerar nämndordföranden och/eller kommunstyrelseordföranden eller ett parti i kommunfullmäktige i en fråga. Kanske finns det möjlighet att få träffa hela nämnden eller kommunstyrelsen eller besöka de olika partiernas gruppmöten?

Anordna gärna aktiviteter i föreningen, till exempel rundabordssamtal, ”speed-dating”² och lokala skoldebatter! Det centrala kansliet hjälper dig gärna med upplägg, frågeställningar och moderator.

Kom ihåg att Sveriges Lärare är partipolitiskt obunden organisation och att urvalet av partier behöver ske med objektiva grunder. Till exempel ska ni bjuda in alla partier som är representerade i kommunfullmäktige, eller begränsa urvalet till de två största på respektive sidor, det vill säga av de som styr respektive opposition.

Lärarskuggning

Det är viktigt att de som beslutar över skolan också känner till hur det ser ut i verkligheten. Utmana gärna politikerna i er kommun att komma ut till verksamheten och följa en lärare en hel arbetsdag för att de ska få en verklighetsbild om medlemmars arbetssituation. Förutom att skicka en personlig inbjudan till skolpolitikerna och andra ledande politiker i kommun kan ni, för att skapa mer uppmärksamhet även skicka utmaningen via lokalmedia. Så här kan det se ut:

Sveriges Lärare utmanar politikerna i [kommunens namn]

Härmed utmanar Sveriges Lärare politikerna i [kommunens namn] att ”skugga” en lärare en dag i förskolan/grundskolan/ gymnasieskolan/vuxenutbildningen. Syftet med detta är att ge en verklighetsbild till våra politiker om lärares arbetssituation. Det är angeläget att

² Se det kompletta upplägget för speed-dating kring olika teman på portalen.sverigeslarare.se/opinion.

våra politiker får veta vilka villkor lärare arbetar under så att deras politiska ställningstagande och beslut grundar sig på beprövad erfarenhet. Att gå bredvid en lärare under en arbetsdag kan ge värdefull insikt. Anta utmaningen och gå en dag i våra skor!

— Sveriges Lärare, [kommunens namn]

Skicka en förfrågan till föreningens medlemmar och samla en lista över lärare som är intresserade av att ta emot en politiker. Be sedan dessa lärare att välja en dag i schemat som de anser är den mest intressanta att visa upp ur arbetsbelastningssynvinkel. När en politiker anmäler sitt intresse till föreningen tilldelas denne en lämplig lärare från listan. Målet är att få så många politiker som möjligt att besöka skolor och förskolor under ett läsår.

Det är också viktigt att samla in alla politiker som deltagit i lärarskuggningen till ett uppföljningsmöte, gärna i samband med ett medlemsmöte. Då kan politikerna berätta vad de fick med sig från besöken och om det finns några konkreta åtgärder de tänker vidta utifrån sina besök.

Visar politikerna svagt intresse för att besöka skolor? Då är det definitivt något att tipsa lokalmedia om!

Manifestationer

Finns det risk för nedskärningar i din kommun som på allvar hotar kvaliteten i skola och förskola? Genomför en offentlig manifestation, till exempel en demonstration, mot nedskärningarna! Det synliggör för politiker och lokala medier hur kommunens budget påverkar arbetsmiljön och förutsättningar för lärare och förskollärare. Glöm inte att bjuda in medierna och de ansvariga politikerna! Läs mer på portalen.sverigeslarare.se/opinion.

Att jobba med media

Tänk på att medier lever på att förmedla nyheter. Därför är det viktigt att komma med något nytt, som inte är känt sedan tidigare, eller som inte presenterats på detta sätt tidigare. Ju fler personer som berörs av en fråga, desto viktigare blir den. På samma sätt så blir det en större nyhet om något händer nära oss.

Som överallt annars i samhället bygger personliga relationer förtroende. Se till att veta vilka journalister som bevakar skolfrågor. Försök att skapa personlig kontakt med dem och se till att informera om något nytt framkommer i en fråga. För även om det inte är tillräckligt för en nyhet så vill de flesta reportrar hålla sig à jour. En stor andel av de nyheter som publiceras är resultatet av tips som kommit in till redaktionerna. Så tveka inte att tipsa!

Principer som ska vägleda arbetet

Här nedan kommer tre viktiga principer som Sveriges Lärare behöver följa i vårt opinions- och påverkansarbete.

- **Saklighet**

Allt det du säger måste vara sant. Så långt som möjligt behöver du säkerställa att det du påstår är korrekt. De faktauppgifter du presenterar ska vara sanna och möjliga och verifiera. Det innebär att du bör kunna ange dina källor. Bygger du dina underlag på egna undersökningar och mätningar bör de vara korrekt genomförda enligt gängse principer.

- **Tydlighet**

Du måste tydligt kunna redogöra för det du vill – vad problemet är och vad lösningen är. Och vad konsekvenserna blir om det inte görs något.

- **Långsiktighet**

Rom byggdes inte på en dag. Många frågor kräver långsiktighet och politiska processer är per definition långdragna. Påverkansarbete behöver därför ofta pågå under väldigt lång tid för att leda till resultat. Det räcker inte med en debattartikel. Gör en plan. Ge inte upp!

Checklista: När en journalist ringer

- Ge dig själv tid för förberedelser. Svara aldrig på frågorna på stående fot, utan be att få ringa upp. Du kan till exempel säga att du är upptagen eller att du behöver ta reda på mer.
- Vem är lämpligast att svara på frågorna? Det är inte säkert att det är du – och det är inte alltid säkert att det är Sveriges Lärare. Ibland kanske det är arbetsgivaren, Skolverket eller någon helt annan som borde svara.
- Ta reda på fakta och formulera det du vill säga. På portalen.sverigeslarare.se/opinion finns tips om hur du medietränar dig själv.
- Återkom sedan så fort du kan till journalisten.
- Be att få titta på dina citat efteråt.
- Passa på att tipsa om något annat som är aktuellt. Det finns hjälp att få! För snabba råd, ring Sveriges Lärares pressjour på 08-502 715 15. Du hittar fler kontaktuppgifter till pressjouren på sidan 2.

Sveriges lärare har det viktigaste samhällsuppdraget – att ge våra barn och elever en likvärdig utbildning av hög kvalitet. Och lärare ska ha bra löner och bra villkor. Som det största akademikerförbundet jobbar vi för att göra skillnad för Sveriges lärare och studie- och yrkesvägledare. Med 300 000 medlemmar är vi en kraft att räkna med på varje arbetsplats.

Sveriges Lärare